

RHAN 2 – ERTHYGLAU'R CYFANSODDIAD

Erthygl 15 - Atal, Dehongli a Chyhoeddi'r cyfansoddiad a Darpariaethau Pontio

---

15.1 Atal y Cyfansoddiad

(a) **Terfyn ar yr atal**

Ni ellir atal Erthyglau'r Cyfansoddiad hwn. Gall Rheolau Gweithdrefnau'r Cyngor gael eu hatal yn llawn neu yn rhannol gan y Cyngor llawn i'r graddau a ganiateir o fewn y Rheolau hynny a'r gyfraith.

(b) **Gweithdrefn i atal**

Ni chaiff cynnig i atal unrhyw reolau ei basio heb hysbysiad oni bai bod o leiaf hanner nifer y cynghorwyr llawn yn bresennol. Bydd hyd a lled yr ataliad yn gymesur â'r canlyniad a ddeisyfir, gan ystyried pwrpasau'r Cyfansoddiad a sefydlwyd yn Erthygl 1.

15.2 Dehongliad

- (a) Pan fo Cyfansoddiad yn caniatáu i'r Awdurdod ddewis rhwng gwahanol gamau gweithredu, bydd yr Awdurdod bob tro yn dewis y dewisiad hwnnw sydd agosaf yn ei farn at y dibenion a nodwyd yn Erthygl 1.
- (b) Ni chaiff penderfyniad yr Arglwydd Faer mewn cysylltiad â dehongli neu gymhwysu'r Cyfansoddiad hwn na'r modd y caiff ei weithredu neu unrhyw un o weithrediadau'r Cyngor eu herio yn unrhyw un o gyfarfodydd y Cyngor. Bydd dehongliad o'r fath yn ystyried dibenion y Cyfansoddiad hwn a geir yn Erthygl 1.
- (c) Ystyr y geiriau, cymalau a'r termau canlynol fydd yr hyn a briodolir iddynt oni bai bod y cyd-destun neu'r gyfraith yn nodi fel arall.

Gair, cymal neu derm	Ystyr
Rheolau'r Weithdrefn Mynediad at Wybodaeth	Y rheolau a enwyd felly a nodwyd yn Rhan 4 y Cyfansoddiad
Erthygl	Erthygl o'r Cyfansoddiad hwn
Awdurdod	Y corff corfforaethol sef Cyngor Sir Dinas a Sir Caerdydd
Cyllideb	Yr ystyr sydd iddo yn Erthygl 4.2 (b)
Rheolau'r Weithdrefn Gyllid a Fframwaith Polisi	Y rheolau a enwyd felly a nodwyd yn Rhan 4 y Cyfansoddiad

Gair, cymal neu derm	Ystyr
Cabinet	Gweithrediaeth y Cyngor
Rheolau'r Weithdrefn Cabinet	Y rheolau a enwyd felly a nodwyd yn Rhan 4 y Cyfansoddiad
Galw i Mewn	Atgyfeirio penderfyniad yn unol â Rheolau'r Weithdrefn Graffu.
Ymrwymiad Caerdydd	Ymrwymiad a roddir drwy gyflwyno dogfen a lofnodwyd gerbron cyfarfod o'r Cyngor (sy'n agored i'r cyhoedd) i gynnal y safonau ymddygiad uchaf a sicrhau buddion y Cyngor, Caerdydd, ei dinasyddion a'r rheiny y mae gan y Cyngor ddyletswydd iddynt. Mae'n rhaid i ymrwymiad o'r fath fod ar ffurf neu'n debyg i'r ffurf a nodwyd yn Rhan 5 y Cyfansoddiad.
Cadeirydd	Y person a etholwyd gan y Cyngor yn Gadeirydd Pwyllgor neu a benodwyd yn Gadeirydd is-bwyllgor neu yn ei absenoldeb ef neu hi, Dirprwy Gadeirydd y pwyllgor neu'r is-bwyllgor hwnnw pan fo unigolyn wedi'i ethol neu ei benodi, neu'r person sy'n llywyddu cyfarfod pwyllgor neu is-bwyllgor.
Llywydd	Person sy'n llywyddu mewn cyfarfod o'r Cyngor neu Bwyllgor yn unol â darpariaethau'r Cyfansoddiad
Diwrnodau Clir	Sef y diwrnodau hynny ac eithrio'r diwrnod y caiff y ddogfen ei rhyddhau i'w harchwilio am y tro cyntaf neu ei hanfon at Gynghorwyr a dyddiad y cyfarfod y mae'n ymwneud ag ef ond gan gynnwys unrhyw ddiwrnodau yn y canol pan fo'r ddogfen ar gael i'w harchwilio gan y cyhoedd.
Pwyllgor	Pwyllgor neu Is-bwyllgor yr Awdurdod
Rheolau'r Weithdrefn Cyfarfod Pwyllgor	Y rheolau a enwyd felly a nodwyd yn Rhan 4 y Cyfansoddiad
Gwybodaeth gyfrinachol	Gwybodaeth gyfrinachol yn ôl diffiniad isadran 100A(3) Deddf Llywodraeth Leol 1972 ac fel y'i nodwyd yn fwy penodol yn Erthygl 10.3 Rheolau'r Weithdrefn Mynediad at Wybodaeth
Cyfansoddiad	Y cyfansoddiad hwn, fel y'i diwygiwyd
Rheolau'r Weithdrefn Gontract	Rheolau Sefydlog y Contract a'r Rheolau Caffael a nodwyd yn Rhan 4 y Cyfansoddiad

Gair, cymal neu derm	Ystyr
Y Cyngor	Yr Awdurdod sy'n cyfarfod gyda'i gilydd yn unol ag Atodlen 12 Deddf Llywodraeth Leol 1972
Rheolau'r Weithdrefn Cyfarfod Cyngor	Y rheolau a enwyd felly a nodwyd yn Rhan 4 y Cyfansoddiad
Rheolau Gweithdrefn y Cyngor	Y rheolau a nodwyd yn Rhan 4 y Cyfansoddiad
Cynghorydd	Aelod o'r Awdurdod
Cyflogai	Cyflogai i'r Awdurdod
Rheolau'r Weithdrefn Gyflogaeth	Y rheolau a enwyd felly a nodwyd yn Rhan 4 y Cyfansoddiad
Penderfyniad Gweithredol	Penderfyniad a wnaed er mwyn gweithredu Swyddogaeth y Weithrediaeth
Swyddogaeth Weithredol	Swyddogaeth yr Awdurdod y penderfynwyd ei bod yn swyddogaeth weithredol yn unol ag isadran 13 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000
Gwybodaeth a eithriwyd	Gwybodaeth fel y'i disgrifiwyd yn Atodlen 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 ac fel y'i nodwyd yn fwy penodol yn Erthygl 10.4 yn Rheolau'r Weithdrefn Mynediad at Wybodaeth
Rheolau'r Weithdrefn Ariannol	Y rheolau a enwyd felly a nodwyd yn Rhan 4 y Cyfansoddiad
Blaen Gynllun	Y cynllun y cytunwyd arno ar gyfer busnes y Cabinet, i'w gyhoeddi yn fisol, gan nodi'r holl fusnes i'w gyflawni gan y Cabinet am gyfnod o ddeuddeg mis
Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig	Swyddog y Cyngor a benodwyd gan y Cyngor dan isadran 4 o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989
Arweinydd	Yr arweinydd gweithredol yn ôl y diffiniad yn isadran 48 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000
Arglwydd Faer	Yr Arglwydd Faer ar y pryd ac yn ei absenoldeb ef/hi, y Dirprwy Arglwydd Faer
Aelod	Oni bai y nodir yn wahanol, aelod pwyllgor neu gorff y mae'r rheol neu'r gofyniad yn berthnasol iddo

Gair, cymal neu derm	Ystyr
Cod Ymarfer Aelodau	Y Cod Ymarfer a fabwysiadwyd gan y Cyngor yn unol ag isadran 51 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000
Cynllun Lwfansau Aelodau	Y cynllun y cyfeirir ato yn Rhan 6 y Cyfansoddiad
Swyddog Monitro	Swyddog y Cyngor a benodwyd gan y Cyngor dan isadran 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989
Swyddogaeth Anweithredol	Swyddogaeth yr Awdurdod y penderfynwyd ei bod yn swyddogaeth anweithredol yn unol ag isadran 13 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000
Tir / Eiddo Gweithredol	Tir ac eiddo Cyngor a gedwir i hwyluso'r gwaith o ddarparu gwasanaethau'r Cyngor gan gynnwys, heb gyfyngiad, dir ac eiddo megis swyddfeydd, ysgolion a chaeau chwarae, meithrinfeydd, canolfannau ieuentid, tai gofalgwyr, llyfrgelloedd, canolfannau cymunedol a neuaddau, canolfannau chwaraeon a hamdden a phyllau nofio, cartrefi preswyl, canolfannau dydd a hyfforddi, canolfannau menter, swyddfeydd tai lleol, depos, safleoedd amwynderau dinesig, mynwentydd, amlogsfeydd, labordai, llochesi anifeiliaid, cyfleusterau cyhoeddus, theatrau a neuaddau cyngerdd, adeiladau hanesyddol a phreswylfeydd dinesig, parciau a meysydd hamdden, caeau chwaraeon, mannau chwarae a'r holl adeiladau atodol, ystafelloedd newid a llety preswyl atodol, ond ac eithrio tir a gedwir at ddibenion buddsoddi neu ddatblygu. Os oes amheuaeth, caiff penderfyniad ei wneud gan y Cyfarwyddwr Corfforaethol, Adnoddau a'r Cyfarwyddwr Llywodraethu a Gwasanaethau Cyfreithiol
Ombwdsmon	Comisiwn Gweinyddiaeth Gyhoeddus yng Nghymru
Deiseb	Deiseb ysgrifenedig yn gofyn am gam gweithredu neu wneud yn iawn ynglŷn â mater sy'n dod o dan awdurdod y Cyngor.
Fframwaith Polisi	Y Cynlluniau a'r strategaethau y cyfeirir atynt yn Erthygl 4 paragraff 4.2 y Cyfansoddiad
Swyddog Priodol	Swyddog yn yr Awdurdod a benodwyd i'r perwyl hwnnw gan yr Awdurdod ac yn absenoldeb swydd o'r fath, pennir mai Clerc y Sir a'r Swyddog Monitro fydd y Swyddog Priodol
Pwyllgor rheoliadol	Unrhyw bwyllgor ag iddo swyddogaethau rheoliadol statudol cydnabyddedig, er enghraifft, y Pwyllgor Trwyddedu, y Pwyllgor Cynllunio a Phwyllgor Diogelu'r

Gair, cymal neu derm	Ystyr
	Cyhoedd Ni all Pwyllgor Craffu na Phwyllgor o'r Cabinet fod yn Bwyllgor Rheoliadol
Pwyllgorau Craffu	Y pwyllgorau hynny yn yr Awdurdod a benodwyd yn unol ag Erthygl 6
Rheolau'r Weithdrefn Graffu	Y rheolau a enwyd felly a nodwyd yn Rhan 4 y Cyfansoddiad
Swyddog Adran 151	Swyddog y Cyngor a bennwyd gan y Cyngor dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 fel y person sydd â'r cyfrifoldeb dros weinyddiaeth materion ariannol yr Awdurdod.
Diwrnod Gwaith	Unrhyw ddiwrnod y gall prif swyddfeydd yr Awdurdod fod ar agor ar gyfer busnes arferol ac er mwyn osgoi amheuaeth bydd y cymal 'diwrnodau gwaith clir' yn eithrio diwrnod cyflwyno hysbysiad neu ddiwrnod rhyddhau dogfennau i'w harchwilio neu eu hanfon at Gynghorwyr fel y bo'r achos, a hefyd ddyddiad y cyfarfod neu ddigwyddiad y mae'n ymwneud ag ef.
Ysgrifennu	Bodlonir y gofyniad bod rhywbeth yn cael ei gyflwyno yn ysgrifenedig drwy anfon e-bost at gyfeiriad a bennir gan y Swyddog priodol at y diben hwnnw cyn belled ag y caiff ei anfon gan y Cynghorydd dan sylw o gyfeiriad e-bost y Cynghorydd, ac mewn amgylchiadau o'r fath bernir iddo gael ei lofnodi gan y Cynghorydd dan sylw.

- (d) Mae cyfeiriad at unrhyw statud neu ddarpariaeth statudol yn cynnwys cyfeiriad at:
- (i) y statud neu'r ddarpariaeth statudol honno fel y'i diwygir o bryd i'w gilydd, neu ei hymestyn, ei hail-ddeddfu neu ei chadarnhau;
  - a
  - (ii) phob offeryn neu orchymyn statudol a wneir yn unol â hi.
- (e) Bydd geiriau sy'n dynodi'r unigol yn unig yn cynnwys y lluosog ac i'r gwrthwyneb.
- (f) Mae geiriau sy'n dynodi rhywedd yn cynnwys pob rhywedd.
- (g) Mae'r penawdau yn y ddogfen hon wedi eu cynnwys er cyfleustra yn unig ac ni fyddant yn effeithio ar greu na dehongli'r Cyfansoddiad hwn.

- (h) Mae cyfeiriadau at gyflogai dynodedig y Cyngor yn cynnwys (ac eithrio pan fo'r gyfraith yn mynnu bod y swyddogaeth, cam gweithredu neu debyg yn cael ei wneud gan y person hwnnw yn unig) person a awdurdodwyd i weithredu dros neu ar ran y person hwnnw ar yr amod bod y cyflogai a ddynodwyd gan neu at ddibenion y Cyfansoddiad, yn parhau i fod yn atebol i'r Awdurdod.
- (i) Ystyrir bod cyfeiriadau at swydd neu deitl yn cyfeirio at y cyflogai sy'n gyfrifol am gyflawni'r swyddogaethau hynny ar yr adeg honno pan fo enw swydd neu deitl yn newid neu pan gaiff y swyddogaethau eu hail-bennu a phan fo cyfeiriad at deitl cyffredinol (e.e. Prif Swyddog Gweithredol, Prif Swyddog) ystyrir bod cyfeiriad o'r fath yn cynnwys swyddi eraill beth bynnag yw eu teitl neu eu henw ond eu bod yn yr un rheng reoli neu gyfrifoldeb.

15.3 Cyhoeddi

- (a) Bydd y Swyddog Monitro yn rhoi copi print o'r Cyfansoddiad hwn i bob Cynghorydd sy'n gwasanaethu yn yr Awdurdod.
- (b) Bydd y Swyddog Monitro yn sicrhau bod copïau ar gael i'w harchwilio yn swyddfeydd y cyngor, llyfrgelloedd a lleoliadau perthnasol eraill, ac y gellir eu prynu gan aelodau'r wasg leol a'r cyhoedd drwy dalu ffi resymol.
- (c) Bydd y Swyddog Monitro yn sicrhau fod crynodeb o'r Cyfansoddiad ar gael ar raddfa helaeth yn yr ardal a'i fod yn cael ei ddiweddarau yn ôl yr angen.

15.4 Darpariaethau Pontio

- (a) Gall unrhyw beth, ar y dyddiad y daw'r Cyfansoddiad hwn i rym, sydd yn y broses o gael ei wneud wrth arfer, neu mewn cysylltiad â swyddogaethau'r Awdurdod, ei barhau gan y person neu'r corff y daw'r swyddogaethau hynny i'w ran mewn cysylltiad â'r swyddogaeth dan sylw.
- (b) Gall unrhyw beth a wneir gan, neu wrth arfer, neu mewn cysylltiad ag unrhyw un o swyddogaethau'r Awdurdod, cyn dyddiad mabwysiadu'r Cyfansoddiad hwn gan y Cyngor, cyn belled â'i fod yn angenrheidiol i'w effaith barhau ar y dyddiad hwnnw ac wedi hynny, gael effaith fel petai wedi ei wneud gan neu mewn perthynas â'r corff neu'r person sy'n gyfrifol am y swyddogaeth honno.
- (c) Ac eithrio unrhyw beth a nodir yn Rheolau'r Weithdrefn Graffu, gellir cyflwyno adroddiad Pwyllgor Craffu sydd wedi ei baratoi a'i gymeradwyo gan Bwyllgor Craffu cyn y dyddiad y daeth y Cyfansoddiad i rym, mewn cyfarfod o'r Cyngor i'w ystyried ar yr amod nad oes unrhyw beth yn y ddarpariaeth hon yn caniatáu i unrhyw berson neu gorff wneud penderfyniad ar unrhyw adroddiad o'r fath ac eithrio yn unol â'r Cyfansoddiad.

